

Jaarverslag 2016

De Bibliotheek Gelderland Zuid

In 2016 bestond de Bibliotheek Gelderland Zuid 100 jaar. Een mooi moment om stil te staan bij de veranderde functie van onze organisatie. Van het beschikbaar stellen van boeken voor zelfstudie tot het verleiden en prikkelen met diverse activiteiten op het gebied van taal- én digitale vaardigheden. Inclusief het ervaren van nieuwe technologieën als 3D-printers, virtual reality en robots. Beleef dit feestelijke jubileumjaar met ons tijdens het bekijken van het online jaarbericht: www.obgz.nl/jaarbericht.

In deze printversie is slechts de basistekst van het interactieve online jaarverslag overgenomen, voor wie een fysieke versie van ons jaarverslag nodig heeft. In het online jaarverslag vind je naast de bijgaande tekst ook foto's, filmpjes, infographics en leden- en uitleencijfers.

Educatieve meerwaarde

Samen met educatieve instellingen vergroten we het leesplezier en de lees-, taal- en mediavaardigheden bij iedereen. We brengen mensen in contact met taal en lezen. De bibliotheek is een plek waar je een leven lang informeel kunt leren.

Jongeren en lezen

B/Slash

Eind 2016 werd onze pilot van het project B/Slash op vier middelbare scholen afgerond. Dit interactieve en multimediale lesprogramma ontwikkelden we om VMBO-leerlingen met plezier aan het lezen te krijgen. Het bleek een succes te zijn voor zowel jongeren als docenten. Het project is zo opgezet dat ook andere bibliotheken hiermee aan de slag kunnen. In 2016 werden we al benaderd door bibliotheekorganisaties uit Gelderland, Overijssel, Groningen, Friesland en Drenthe om het project toe te lichten. In 2017 zijn we uitgenodigd om B/Slash te presenteren op het Landelijk Bibliotheekcongres.

BiebQuest

Hoe laat je jongeren op een leuke manier kennismaken met de mogelijkheden van de bieb? Daar hebben we in augustus BiebQuest voor ontwikkeld. Op verschillende plaatsen in de Bibliotheek De Mariënborg hangen kaartjes met afbeeldingen. Dit zijn markers die door middel van augmented reality vragen, weetjes en filmpjes bevatten. Leerlingen gaan in tweetallen met hun smartphone op zoek naar de 20 markers en testen na afloop de opgedane kennis met een quiz. BiebQuest wordt ingezet tijdens groepsbezoeken van brugklassen, maar is te gebruiken voor iedereen.

Nieuwe media voor jeugd

Programmeren, websites bouwen en 3D-printen maakt een belangrijk deel uit van 21e eeuwse vaardigheden. De bibliotheek wil deze vaardigheden stimuleren. Activiteiten op dit gebied zijn breed uitgerold in alle gemeenten van de Bibliotheek Gelderland Zuid. Tijdens gratis laagdrempelige workshops kunnen kinderen en jongeren direct aan de slag. Als klap op de vuurpijl konden jongeren vanaf december starten met het leren programmeren van de NAO-robots Robin en Bibi.

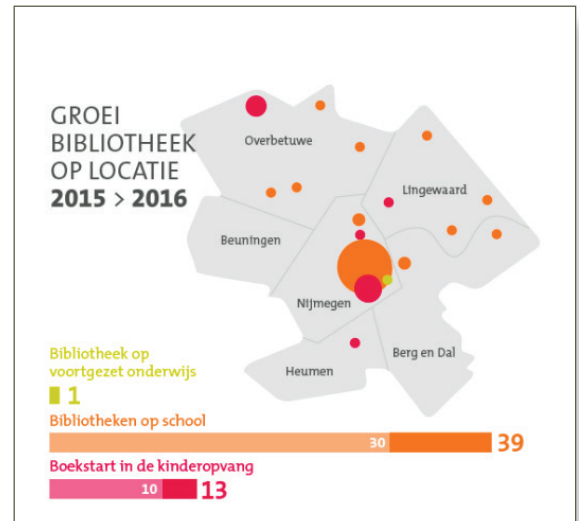
In Overbetuwe zochten we een bijzondere samenwerking met de opleiding ICT van ROC Rijn IJssel. Studenten van deze opleiding gaven de gratis workshops in het kader van hun college 'Burgerschap'.

Uitbreiding 'Bibliotheek op school'

De Bibliotheek Gelderland Zuid is een intensieve samenwerking met het voortgezet onderwijs aangegaan om 'leesvrees' tegen te gaan.

Uit onderzoeken blijkt dat 15 procent van de jongeren laaggeletterd is, 25 procent van de vmbo-leerlingen hun studieteksten niet begrijpt en 67 procent van de vmbo'ers leesvrees heeft opgebouwd. Het Montessori College in Nijmegen is de eerste middelbare school waar het concept 'Bibliotheek op school' wordt uitgerold.

Op basisscholen en in de kinderopvang is dit concept al een groot succes en zijn er steeds meer scholen die aansluiten. Met een wisselende aangepaste boekencollectie en diverse leesbevorderingsactiviteiten op scholen, werken we samen aan het bevorderen van leesplezier en informatievaardigheden bij ruim 11.000 leerlingen.

Maatschappelijke meerwaarde

De bibliotheek is een maatschappelijke partner die samen met andere organisaties uitdagingen in de samenleving aanpakt. Wij dragen eraan bij dat meer mensen mee kunnen doen in de maatschappij. Iedereen kan bij de bibliotheek nieuwe kennis en ideeën opdoen, zichzelf ontwikkelen en in contact komen met anderen. Zo dragen wij bij aan het voorkomen van laaggeletterdheid en eenzaamheid.

Vertrouwd raken met robots

In december was de Bibliotheek Gelderland Zuid de eerste bibliotheekorganisatie in Nederland die interactieve en personaliseerbare robots in huis haalde om haar bezoeker hiermee kennis te laten maken.

Menselijke robots krijgen de komende jaren een steeds grotere rol in onze maatschappij. Wanneer dit je leven gaat beïnvloeden, kan dat best spannend zijn. Tijdens activiteiten in onze bibliotheken maken de NAO-robots Robin en Bibi jong en oud stukje bij beetje vertrouwd met robots en hun techniek. Omroep Gelderland maakte een nieuwsitem voorafgaand aan deze primeur. Dit filmpje is zien in het online jaarverslag.

Hulp bij de Nederlandse taal

Onze vaste Taalpunten, met een gerichte collectie voor mensen die Nederlands willen leren, zijn nu ook in onze bibliotheken Bemmelen, De Biezantijn (in Nijmegen), Elst en Malden. Onze Taalhuizen - dat zijn Taalpunten bemand door geschoolde vrijwilligers - werden in 2016 ruim 450 keer bezocht. Een nieuwe activiteit in Taalhuis De Mariënborg is het Taalcafé in samenwerking met burgerinitiatief G1000. Taalcafé-bezoekers oefenen Nederlands door in groepjes te spreken over diverse thema's. In november nodigden we auteur Kader Abdolah, zelf ervaringsdeskundige in het leren van de Nederlandse taal, uit voor een bijzondere leeskring. Onder begeleiding lazen 120 bezoekers vooraf zijn boek 'Voetstappen'. In juni haalden we de reizende expositie 'Kunt u dat even uitleggen, over laaggeletterdheid en medicijngebruik' in huis. Onderdeel hiervan was een experience die bezoekers in de huid van moeilijk lezende medicijngebruikers liet kruipen.

Taalhuisbezoeker Jemyrr Gavino op Facebook >

"I enjoyed going to Taalhuis as I meet new people, socially interact & practice Dutch. They have different levels from beginners to intermediate levels. The volunteers are warm, friendly, kind & knowledgeable."

De bibliotheek voor vluchtelingen

Op 2 mei werd Vluchtelingenopvang Heumensoord, en daarmee onze Pop-up Bibliotheek, opgeheven. Onze aandacht voor deze doelgroep is echter niet verminderd.

Het digitale programma 'Taalkit Dutch' werd in onze 23 bibliotheken beschikbaar gesteld: hiervoor werden 83 inlogcodes verstrekt.

In Bemmel, Gendt en Huissen boden we vluchtelingen, buurtbewoners, scholieren en senioren de mogelijkheid om van elkaars cultuur te proeven en hun eigen cultuur onder de aandacht te brengen. In Nijmegen, Zetten en Huissen waren bijzondere presentaties van boeken geschreven door en met vluchtelingen. Ook zijn vluchtelingen welkom bij onze reguliere taalactiviteiten en onze speciale leeskringen voor mensen die moeite hebben met de Nederlandse taal.

Ria Zegers (65) uit Ressen is coach bij Vluchtelingenwerk en was bij 'Proeven van Culturen' in Bibliotheek Huissen >

"Een leuk initiatief. Het levert wederzijds begrip op."

Voorlezen aan jong en oud

VoorleesExpress

Gezinnen waar de Nederlandse taal niet vanzelfsprekend is, komen in aanmerking voor de VoorleesExpress. Dankzij dit project krijgen gezinnen met jonge kinderen 20 weken lang een voorlezer thuis. In 2015 werd in 37 Nijmeegse gezinnen voorgelezen. In 2016 bereikte de VoorleesExpress 116 gezinnen. Samen met Tandem Welzijn begeleidden we de vrijwilligers. De voorlezers volgden onze training 'Interactief voorlezen' zodat ze in de gezinnen goed voorbereid op een leuke manier konden werken aan taalontwikkeling.

Verhalen delen

Het project 'Vertel eens' werd in 2016 in totaal 2500 keer bezocht. We brengen oudere wijkbewoners bij elkaar om ze verhalen voor te lezen en samen herinneringen op te halen. Nieuwe locaties in 2016 waren de Bibliotheek Leuth, de Bibliotheek Muntweg in Nijmegen, gasthuis Sint Jan de Deo in Millingen en verzorgingshuis De Liefkenshoek in Heteren. Op 30 maart organiseerden we als 100-jarige bibliotheek met het 50-jarige seniorennetwerk Swon een voorleeslunch voor 100 senioren.

Economische meerwaarde

Door het bestrijden van laaggeletterdheid en versterken van digitale vaardigheden en informativaardigheden, realiseren we besparingen voor de maatschappij. De bibliotheek helpt mensen om informatie te ontsluiten, van context te voorzien en te selecteren. Een onmisbare schakel tussen mensen, informatie en (digitale) instanties.

Hulp bij digitale zaken

In 2016 sloten de Koninklijke Bibliotheek (KB) en de Belastingdienst een convenant. Hierin is besloten hoe de Belastingdienst, de KB en openbare bibliotheken mensen gaan ondersteunen bij het digitaal zaken doen met de overheid.

De Bibliotheek Gelderland Zuid heeft in 2016 het aantal cursuslocaties van de gratis computercursussen voor beginners 'Klik & Tik' en de cursus 'Werken met de digitale overheid' uitgebreid. Ook startten we met het inrichten van speciale computerplekken met gratis internet en printfaciliteiten, waar mensen online zaken kunnen doen met de overheid. Het laatste onderdeel van het convenant, belastingspreekuren in samenwerking met maatschappelijke organisaties, wordt in 2017 uitgerold.

Stef de Kroon (74), deelnemer cursus 'Werken met de digitale overheid' >

"Ik ben niet benauwd meer om contact te zoeken met een overheidsinstantie of hulp te regelen, voor mezelf of voor iemand uit mijn netwerk."

Koffiepauze voor werkzoekenden

In 2016 werden 27 bijeenkomsten van Walk&Talk gehouden, twee keer zo veel als een jaar eerder. Deze laagdrempelige netwerkbijeenkomsten voor werkzoekenden zijn in totaal 522 keer bezocht. Daarmee is het bezoekersaantal per bijeenkomst gemiddeld gestegen met 37 procent.

Walk&Talk-deelnemer Maaïke Jonge Poerink (37) >

“Het was leuk en motiverend om met andere werkzoekenden in gesprek te gaan en tips te krijgen van een expert. Normaal gesproken ben ik altijd erg positief en kan ik mezelf prima een schop onder de kont geven. Maar werkeloos zijn viel me zwaarder dan ik dacht. Dat ik door Walk&Talk nieuwe motivatie kreeg, was dus erg belangrijk.”

Hechte samenwerking met SeniorWeb

In 2016 werd de Bibliotheek De Mariënborg Leercentrum van SeniorWeb. Een bekroning op de steeds hechtere samenwerking tussen beide organisaties.

Samen met drie SeniorWeb-organisaties in de regio Nijmegen, Overbetuwe en Lingewaard werken we aan een doorgaande leerlijn voor ouderen om digitale vaardigheden te ontwikkelen. Het aanbod is breed: vanaf de allereerste 'Klik & Tik'-cursus voor echte beginners, aangeboden door de bibliotheek, tot een cursus Windows 10 of leren werken met een tablet, aangeboden door SeniorWeb.

Culturele meerwaarde

Cultuur doet zich voor in taal, verhalen, erfgoed, kunst en theater. Cultuur geeft betekenis. Vertelt ons wie we zijn, waar we vandaan komen, en geeft richting aan de toekomst. De bibliotheek maakt literatuur, cultuur en kennis voor iedereen toegankelijk en slaat een brug tussen verschillende culturen.

Samenwerken met literaire partners

In de samenwerking met literaire partners werden dit jaar de krachten en kwaliteiten van elke individuele partij benadrukt. Bij diverse activiteiten, zoals de Letterbrouwerij, het Nijmeegs Poëziefest en de Night at the Library, ontwikkelden partners hun eigen programmaonderdelen. Soms werden partners gekoppeld aan een andere partner, soms werkten ze alleen, maar steeds werd met elkaar gebrainstormd om een mooi totaalprogramma neer te zetten. Zo ontstonden leuke workshops, quizzen en optredens waarmee gezamenlijk een breder publiek werd aangesproken. Deze intensieve vorm van samenwerking zorgt ervoor dat literaire partijen elkaar en elkaars sterke kanten goed leren kennen en leren inzetten.

Partner Onbederf'lijk Vers >

“Het was fijn dat iedereen vrij was in de keuze voor de invulling van de avond. De vergaderingen dienden als een goed moment om te brainstormen en ik denk dat dit een grote invloed heeft gehad op het positieve eindresultaat. Het Nijmeegs Poëziefest had grote opkomst en leuk publiek dat meedeed en erg enthousiast was. We hopen dat we als organisatie vaker betrokken kunnen worden bij samenwerkingen.”

Nijmeegs Boekenfeest - Boekenbal voor Lezers

Het Nijmeegs Boekenfeest vierde dit jaar haar 10-jarig jubileum. Daarom werd dit Nijmeegse walhalla voor literatuurliefhebbers eenmalig omgedoopt tot Boekenbal voor Lezers, de landelijke afsluiting van de Boekenweek. Optredens van bekende auteurs als Herman Koch, P.F. Thomése, Charlotte Mutsaers, Esther Gerritsen en David van Reybrouck trokken gezamenlijk 1650 bezoekers. Andere jaren lag het bezoekersaantal rond de 1000. Het boekenbal werd georganiseerd door Stichting Literaire Activiteiten Nijmegen - waar wij deel van uitmaken - in samenwerking met de landelijke organisator van de Boekenweek (Stichting CPNB). Voorafgaand aan het Boekenfeest werd in de Mariënborgkapel een ode gebracht aan grote Nijmeegse schrijvers. Voor jongeren was er een speciaal middagprogramma in de Bibliotheek De Mariënborg met rapper Fresku.

Zichtbaarheid op festivals

Ons programma-aanbod voor festivals werd in 2016 aanzienlijk uitgebreid. Op de Vierdaagsefeesten boden we 300 bezoekers een rustmomentje in de Stevenskerk met auteurs Tommy Wieringa en Rodaan Al Galidi, een samenwerking met het CPNB. Op Festival Op 't Eiland draaiden we onze eerste festivaleditie van het concept 'Stoere mannen, Sterke verhalen' met ruim 50 bezoekers. Op Winterkost en Music Meeting boden we een jeugdprogramma aan met virtual reality, robots en reuzescrabble. De Kunstroute Beuningen traptten we af in Theater de Molen met literair talent uit Beuningen, waar 60 bezoekers kwamen luisteren. Deze laatste activiteit organiseerden we in samenwerking met Stichting Perspectief. Net als andere jaren stonden we ook op Oranjepop en namen we deel aan de Nijmeegse Kunstnacht.

Nieuw voor jongeren *Night at the Library*

Binnen enkele dagen was het uitverkocht: de eerste editie van *Night at the Library*. Dé kans om een nachtje te slapen in de Nijmeegse Bibliotheek De Mariënborg. Samen met de Nachtburgemeester van Nijmegen, Angela Verkuijlen, verrasten we 80 mensen met een mooi programma van diverse literaire partners in Nijmegen. Van optredens tot persoonlijke sessies bij de tentjes voor het slapen gaan.

Mensen Zeggen Dingen

Naast een sterk geprogrammeerde avond waar bekende *spoken word*-artiesten (een mix van rappers, poetry slam en dichters) optreden, biedt *Mensen Zeggen Dingen* een podium aan jongeren. In workshops maken zij kennis met *spoken word*, ze proberen hun kunsten uit tijdens open podia en staan uiteindelijk op het podium naast de grote namen. Per avond komen hier gemiddeld 100 jongeren op af. Een bijzonder evenement voor de bieb aangezien deze doelgroep weinig andere bibliotheekactiviteiten bezoekt.

Onze collectie

Onze collectie is voortdurend in beweging. Het Bibliotheek Collectie Beheersysteem (BCB) zorgt voor een constante, geautomatiseerde roulatie van de collectie over onze 23 vestigingen en signaleert bovendien welke materialen er, na inspectie door specialisten, afgeschreven moeten worden. In 2016 verrijkten we onze collectie bovendien met 48.261 nieuwe titels. Op deze manier houden we onze collectie aantrekkelijk en actueel. Naast fysieke materialen bieden we digitale producten zoals e-books, apps, databanken, een uitgebreide digitale muziekcollectie en zelfs een uitgebreid aanbod aan online cursussen. Hiermee verbreden we het aanbod voor onze klant en spelen we in op de veranderende capaciteit van onze vestigingen door verhuizingen.

Over ons

In 2016 was de Bibliotheek Gelderland Zuid meer dan ooit zichtbaar in de regio. Het aantal samenwerkingspartners groeide. Hierdoor bereiken we de uiteenlopende doelgroepen steeds beter en spelen we nog meer in op de wensen van onze klant. Naast een groot aantal publicaties in lokale kranten zijn we een samenwerking gestart met lokale omroep N1 TV, waardoor we ook op de lokale televisie goed zichtbaar waren.

100-jarig jubileum

Op 28 maart bestond de eerste vestiging van de Bibliotheek Gelderland Zuid, in Nijmegen, precies 100 jaar. Naar aanleiding van onze oproep om ambassadeurs deelden ruim 100 mensen hun bibliotheekanedote of -foto (te zien op www.100jaarbieb.nl). We kozen negen verhalen uit, waarin steeds een andere functie van de bibliotheek naar voren kwam. De gekozen ambassadeurs werden in het zonnetje gezet met een billboard-campagne en tijdens een talkshow met Hanneke Groenteman. Tijdens het jubileumfeest presenteerden we ook onze 'BoekBoek', een elektrische TukTuk. Dit cadeau aan de regio werd mogelijk gemaakt door de Rabobank.

Landelijke kwaliteitstoets voor bibliotheken

De Bibliotheek Gelderland Zuid heeft een score van 85 procent behaald op de landelijke kwaliteitstoets, uitgevoerd door de onafhankelijke Stichting Certificering Openbare Bibliotheken. Met deze score voldoen we aan de kwalitatieve eisen die overeengekomen zijn tussen de Vereniging van Openbare Bibliotheken (VOB) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De certificering, uitgevoerd in opdracht van de VOB, zorgt ervoor dat gemeenten als subsidiërende partijen inzicht krijgen in de kwaliteit van hun bibliotheken. Deze certificering loopt tot maart 2020.

Hoe tevreden zijn onze klanten?

In het eerste digitale klantonderzoek van 2016 werd onder panelleden de tevredenheid over de bibliotheek gemeten. We scoren goed op de aanbeveelintentie van bibliotheekleden.

De hoogste score, ook hoger dan landelijk, zien we in de gemeente Overbetuwe en Nijmegen. In de gemeente Heumen en Beuningen liggen de cijfers wat onder het gemiddelde, maar ze zijn nog steeds goed. De verhuizingen van de Bibliotheek Beuningen en de Bibliotheek Malden waren op dat moment al gepland. Het aantal deelnemers in de gemeente Berg en Dal was statistisch gezien helaas te laag om uitspraken te kunnen doen over de aanbeveelintentie. De volledige resultaten van het onderzoek zijn te zien op onze website: www.obgz.nl/biebpanel.

Waarom partners met ons samenwerken

Een onafhankelijk onderzoeksbureau voerde in 2016 voor ons een partnertevredenheidsonderzoek uit. Dit kwantitatieve onderzoek werd gehouden onder samenwerkingspartners in het onderwijsdomein, het culturele domein en het sociale domein. Leesbevordering/leesplezier wordt opvallend vaak genoemd als hoofdreden van de samenwerking. Voor de doelgroep ouderen wordt ook ondersteuning bij het opdoen van digitale vaardigheden meerdere keren aangehaald. De respondenten die met ons samenwerken op het gebied van het leesplezier vergroten bij kinderen of het terugdringen van laaggeletterdheid bij volwassenen, zijn het er unaniem over eens dat de Bibliotheek Gelderland Zuid hierin een aantoonbare bijdrage levert. Alle respondenten geven aan dat ze in de toekomst willen blijven samenwerken en de bibliotheek aan anderen zou aanbevelen als samenwerkingspartner. Gemiddeld genomen beoordelen partners de samenwerking met een acht.

Veranderingen in onze vestigingen

Opening Bibliotheek De Biezantijn

Op 12 april werd de 22^e bibliotheek van de Bibliotheek Gelderland Zuid geopend. De Bibliotheek De Biezantijn richt zich in het bijzonder op nieuwe media. Voor jongeren zijn er workshops om apps, games of websites te ontwikkelen, ouderen kunnen er terecht voor een eerste kennismaking met computers en tablets. Bezoekers kunnen bovendien gebruikmaken van onze 3D-printer. Tijdens de drukbezochte opening kregen jong en oud alvast een voorproefje van alle mogelijkheden. Lokale omroep N1 maakte een verslag van de opening, te zien in ons online jaarverslag.

Verhuizing Bibliotheek Beuningen

Op 1 juni opende de Bibliotheek Beuningen haar deuren op een nieuwe locatie in Sociaal Cultureel Centrum De Lèghe Polder. De Lèghe Polder is een laagdrempelige locatie met goede samenwerkingsmogelijkheden. De bibliotheek is gevestigd op de begane grond, met uitzicht op het winkelcentrum en is direct verbonden met de entree en de barriëte van het cultureel centrum. "De Bibliotheek is nu meer dan ooit een fijne ontmoetingsplek", aldus manager bibliotheken Ronald Ravensbergen. De bibliotheek heeft een minder grote fysieke collectie, maar die is wel specifiek gericht op de doelgroep in Beuningen.

Vernieuwde jeugdafdeling Bibliotheek De Mariënborg

De jeugdafdeling van de Bibliotheek De Mariënborg kreeg eind 2016 een focus op beleving. Sinds december kunnen kinderen zich vermaken in speciale leesboekjes, uiteenlopend van een tipi tot een boomhut. In een aparte ruimte kunnen jongeren bovendien boeken lezen in een verkleinde versie van het Kronenburgerpark. Ook bieden we nieuwe technologieën om mee aan de slag te gaan. Zoals een greenscreen, een interactieve vloer en het educatieve Minecraft op de Playstation. Manager bibliotheken Margje Milder: "De Bibliotheek streeft ernaar op deze manier kennis te delen en de ontwikkeling van 21e-eeuwse vaardigheden te stimuleren."

Op de oude locatie van de jeugdafdeling is plaats gemaakt voor een vernieuwde muziekafdeling. De aanwezige collectie is kleiner maar actueler, én bibliotheekleden kunnen via ons lenen van Muziekweb, de grootste muziekcollectie van Europa met ruim 500.000 cd's, 300.000 lp's en 30.000 muziekdvd's. Op de muziekafdeling zijn bovendien aantrekkelijke plekken gecreëerd om muziek te luisteren.

Fusie met Bibliotheek Groesbeek

Per 1 januari 2017 zijn de Bibliotheek Gelderland Zuid en de Bibliotheek Groesbeek gefuseerd. Eind 2016 werden de gesprekken daarover succesvol afgerond. “We hebben vertrouwen in de toekomst”, zegt manager Bert de Valk. Door de fusie vallen geen ontslagen en ook de vrijwilligers van de Bibliotheek Groesbeek blijven op hun vertrouwde locatie werken. In de abonnementsvormen en uitleentermijnen moet nog eenheid komen en ook de collectie wordt nog samengevoegd.

Ledenaantallen, uitleningen en de Governance Code Cultuur

Kijk voor de ledenaantallen, ledensamenstelling en uitleningen van de Bibliotheek Gelderland Zuid in het online jaarverslag. Hier worden cijfers per gemeente aangeboden en lichten we bovendien toe hoe de Bibliotheek Gelderland Zuid omgaat met de Governance Code Cultuur.

Ga voor het uitgebreide jaarverslag naar www.obgz.nl/jaarbericht.

